

Název předmětu: Ochrana obyvatelstva a IZS

Téma: Systém vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva, příprava obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci při vzniku mimořádných událostí

Cíl:

Student zná základní přístupy uplatňované v ČR v rámci výchovy a vzdělávání obyvatelstva v ochraně obyvatelstva.

Úkoly pro samostatnou práci:

Studium povinné literatury, vybraní studenti si připraví seminární práci na zadané téma z oblasti výchovy a vzdělávání v problematice ochrany obyvatelstva o rozsahu 5 normostran textu, seminární práce budou prezentovány na semináři.

Povinná literatura:

Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skripta. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015. ISBN 978-80-86466-62-0.
Dostupné také z: <http://krizport.firebrno.cz/dokumenty/skripta-ochrana-obyvatelstva-a-krizove-rizeni-2015>

Doporučená literatura:

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

Koncepce vzdělávání v oblasti krizového řízení ve vazbě na reformu veřejné správy a s ní související legislativní normy nove upravující přípravu a vzdělávání státních a ostatních zaměstnanců ve správních úřadech, úředníků územních samosprávných celků a zaměstnanců u právnických a podnikajících fyzických osob. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2004.

Obsah:

1) Výchova a vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva na základních, středních, vyšších odborných a vysokých školách

Před rokem 1989 probíhala výchova a vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva, resp. civilní obrany, primárně na základních a středních školách v samostatném povinném předmětu branná výchova. Cíle, obsah a rozsah branné výchovy byly vymezeny v zákoně č. 73/1973 Sb., o branné výchově. Platnost zákona č. 73/1973 Sb. byla zrušena zákonem č. 217/1991 Sb. a od školního roku 1991/1992 se již branná výchova na základních a středních školách nevyučovala. Předmět branná výchova byl přitom zrušen zcela bez náhrady.

Ve druhé polovině 90. let se snažil tehdejší Hlavní úřad civilní ochrany prosadit zařazení některých témat z oblasti civilní ochrany do stávajících předmětů, aniž by byl k tomuto účelu vytvářen samostatný předmět. Důsledkem této snahy bylo vydání dvou pokynů MŠMT k začlenění tematiky ochrany člověka za mimořádných událostí do vzdělávacích programů v roce 1999 a 2003. Tematika ochrany člověka za mimořádných událostí byla uvedeným pokynem MŠMT z roku 2003 zařazena do učebních dokumentů základních, středních, vyšších odborných a speciálních škol v rozsahu nejméně 6 vyučovacích hodin ročně. Témata byly zařazována podle rozhodnutí ředitele samostatně nebo v rámci příslušných předmětů podle platných učebních dokumentů. Předmětem výuky mělo být rozeznání varovného signálu „všeobecná výstraha“, užívání tísňových linek, příprava evakuačního zavazadla, činnosti IZS a poskytování první pomoci při zraněních v případech mimořádných událostí.

Uvedený pokyn MŠMT pozbyl fakticky platnost přijetím zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). Nový školský zákon do vzdělávacího systému tzv. rámcové vzdělávací programy, které vymezují povinný obsah a rozsah výuku a jsou závazné pro tvorbu tzv. školních vzdělávacích programů. Témata z oblasti ochrany člověka za mimořádných událostí byly zařazeny do jednotlivých rámcových vzdělávacích programů.

Zásadním problémem při realizaci výuky ochrany člověka za mimořádných událostí se však ukázala být nedostatečná kvalifikace zejména mladých učitelů, kteří často sami již na základní a střední škole brannou výchovu neabsolvovali. Z tohoto důvodu schválila vláda usnesení č. 734 z roku 2011 k začlenění tematik Ochrana člověka za mimořádných událostí, péče o zdraví a dopravní výchova do studijních programů pedagogických fakult. Vláda se usnesla na schválení začlenění tematik Ochrana člověka za mimořádných událostí, péče o zdraví a dopravní výchova do studijních programů pedagogických fakult a *„pověřuje předsedu vlády, aby doporučil předsedkyni Akreditační komise zohledňovat jednotlivé studijní základy při posuzování studijních programů zaměřených na vzdělávání budoucích učitelů.“*

Kromě výše uvedeného lze působit na vzdělávání dětí ve školách také cestou projektů na podporu vzdělávání. Jako příklad lze uvést projekt HASÍK CZ, který je realizován formou besed s tematikou ochrany obyvatelstva a požární ochrany.

2) Vzdělávání dospělé populace

Dospělá populace nemá dle platné legislativy obecně žádnou povinnost vzdělávat se v oblasti ochrany obyvatelstva. Lze na ni působit pouze prostřednictvím propagačních projektů. Jako příklad lze uvést projekt „Bezpečné cestování“, v jehož rámci jsou rozmísťovány plakáty s tematikou ochrany obyvatelstva do hromadných dopravních prostředků. Pro vzdělávání seniorů jsou určeny „senior akademie“, jejichž obsahem jsou také kapitoly z oblasti ochrany obyvatelstva.

3) Systém vzdělávání expertů

V rámci dospělé populace stojí některé skupiny osob, které mají z hlediska vykonávaného zaměstnání k ochraně obyvatelstva a krizovému řízení určitý vztah. Z hlediska vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva jsou na ně proto kladeny větší požadavky, než na běžnou dospělou populaci. Koncepce vzdělávání v oblasti krizového řízení vymezuje následující skupiny expertů:

- a) úředníci územních samosprávných celků (vedoucí úřadů, vedoucí úředníci s obecnou odpovědností, vedoucí úředníci s přímou odpovědností v oblasti krizového řízení, úředníci v oblasti krizového řízení)
- b) zaměstnanci ve správních úřadech (členové vrcholového a středního managementu, specialisté v oblasti krizového řízení)
- c) příslušníci ozbrojených sil a bezpečnostních sborů
- d) ostatní osoby u právnických a podnikajících fyzických osob, jejichž pracovní náplň je dotčena povinnostmi ve vztahu ke krizovému plánování
- e) volení a další funkcionáři nepodléhající požadavkům na vzdělávání a vyžadující individuální přístupy (starostové obcí, hejtmani, členové Parlamentu ČR apod.)

Koncepce vzdělávání v oblasti krizového řízení stanovuje pro jednotlivé cílové skupiny požadovaný rozsah znalostí v oblasti krizového řízení.